

ontbeerlijk. („Ordering als Socialistische Etappe“, blz. 199; vetdruk in voorgaande citaten van ons, G.). Dr van den Tempel constateert o.l. volkomen terecht in dit verband, dat „ook bij de andere groepen zich veranderingen in de opvattingen aankondigen en hij is van oordeel, dat de socialistische beweging paraat moet zijn, (nu dat is ze ook, G.) om de ontwikkeling zoveel mogelijk in de door haar gewenste richting te kunnen sturen.“ Ook juist gezien lijkt ons zijn observatie. „Vaak zijn zulke groepen, wanneer zij haar opinie wijzigen, zich van de draagwijdte daarvan niet volkomen bewust“ (a.v. blz. 210). Zo overmant de revolutie deze Ordenaars in hun slaap of orderings-roes en maakt hen tot houthakkers en waterputters van de strijdende, socialistische gemeenschap.

Ook het Personalistisch Socialisme wil evenmin als het liberalisme van enige binding aan normatief, godsdienstig gezag weten. Zijn normen liggen in de mens, diens sociale gezindheid, diens humaniteit. Dat is het wat allen bindt.

Het R.K. Solidarisme, dat zoals wij zagen kan terugblikken op een geordende samenleving in de Middeleeuwen staande onder de schutse van de Kerk met haar dienaren, hangt uit dien hoofde in sterke mate de Orderingsgedachte aan. Al begeert het geen terugkeer naar de Middeleeuwen in alles, het wil toch weer komen tot de instelling van de „Ordines“, de verschillende schappen in het bedrijfsleven, waarin, zij het ook in een aan deze tijd aangepaste vorm, het oude gemeenschapsideaal der Middeleeuwen weer vlees en bloed zal gaan krijgen. Dat dit Solidarisme niet voor Socialisatie geporteerd is, lieten wij o.a. goed uitkomen door onze verwijzing naar de pauselijke waarschuwing uit 1949, die van Socialisatie rept in verband met overmatige Overheidsbemoeiing, die hij waarnam. Bij zijn streven om het maatschappelijk leven door middel van publiekrechtelijke organen corporatief te ordenen, houdt Rome vanzelfsprekend zijnerzijds vast aan de principiële suprematie van de Kerk met de Paus als Stedehouder van Christus op aarde, die het gehele menselijke leven principieel wil omvatten. Met dit ideaal van vergane eeuwen voor ogen heeft het R.K. Solidarisme van zijn kant ook het bondgenootschap van het Personalistisch Socialisme in de achter ons liggende jaren aanvaard. Elk van beide had verder liggende, eigen doelstellingen. Ongetwijfeld hebben met name de recente verkiezingsuitslagen bij de R.K. Solidaristen het gevoel van onbehagen verhoogd, dat zeker reeds aanwezig moest zijn in de overweging, dat de socialistische partner van zijn kant, gegeven zijn bekende doelstelling, bij de opstelling en uitwerking van de Orderingsplannen deze Ordering moeilijk anders kon waardeeren dan als 't brengen van 'n nieuw gebrek in de samenleving, dat weliswaar andere gebreken ophief of verminderde, doch overigens zelf als nieuw, gebrekkig creatuur, de laatste etappe, die nog scheidt van de volledige socialisatie, te haastiger zou helpen naderbij brengen. In deze impasse zit Rome nu. Hoe zal het evenwel met zijn scheiding van natuur en genade, met zijn opvatting, dat de mens de Goddelijke wereldorde met zijn rede kan ontdekken en kennen en die Goddelijke natuurwet ontdekt hebbende naar zijn eigen volkomenheid hier op aarde moet streven, principieel scherpe grenzen kunnen trekken tussen zichzelf en het huidige humanistische, Personalistische Socialisme? Hoe zal het dit jagen naar volmaaktheid van eigen gelovigen principieel onderkendend kunnen separeren van het humanistisch idealisme? Zal het dit anders kunnen doen dan door het kerkelijk verbod tot litmaatschap, zoals dit nog geldt tot grote ergernis van de mannen van het N.V.V. voor de socialistische vakverenigingen ook uit te breiden tot de partijpolitieke groepering? De Kerk wil toch naar het woord van de pausen ook in sociale en economische aangelegenheden het beslissende woord behouden? En maakt de sociale en economische paragraaf met de zorg voor de defensie tegenwoordig niet het voornaamste uit van het politieke beleid?

Dat de huidige situatie niet van gevaren onthloot is wordt door het R.K. Solidarisme wel ingezien. In een redactioneel artikel in „De Tijd“ van 5 Sept. j.l. onder de titel „Grensvervaging“ wordt dit feit onomwonden erkend in de volgende bewoordingen:

„De symptomen van grensvervaging, die wij hier meenden te moeten signaleren (volgens de schrijver o.a. hieruit blijkende, dat op het onlangs te Scheveningen gehouden N.V.V.-congres een vertegenwoordiger van de K.A.B. de verklaring aflegde, dat het Welvaartsplan van het N.V.V., voor een groot deel door de confessionele vakbeweging kan worden onderschreven, G.), de voorzichtige tactiek namelijk van de socialistische katholieken te pogen infiltreren met socialistische ideeën op politiek en sociaal-economisch gebied, houden grote gevaren in voor de K.V.P. en de K.A.B. Zich deze gevaren bijtijds bewust te zijn en deze symptomen, zich uitend onder het masker van vriendelijke woorden en daden, duidelijk te onderkennen, lijkt ons van het hoogste belang. Geschiedt dit thans niet, dan is er inderdaad op politiek en sociaal-economisch terrein een mijlpaal bereikt en wel op de weg naar het socialisme.“

Inderdaad, de sociale revolutie wint zinderogen veld. Ook van het R.K. Solidarisme geldt wat wij enige jaren geleden van het C.N.V. schreven, terwijl

wij onze argumenten gaven, dat het loopt achter het Rode Vaandel. Uit persuitlatingen als de bovenstaande blijkt, dat men zich in dit kamp, hier en daar, — of dit „bijtijds“ is wagen wij ernstig te betwijfelen, daar het proces reeds geruime tijd aan de gang is en ver is gevorderd — de werkelijke situatie enigermate bewust begint te worden, nu de getallen bij de verkiezingen getoond hebben waarop dit alles uitloopt. Op Protestants Christelijk erf ontbreekt het nog veelszins zelf aan dit doorbrekend besef van de ernst van de situatie, hierin bestaande, dat de ideeën van de sociale revolutie, welke laatste op kousevoeten komt aansluipen, bezig zijn steeds dieper door te dringen in eigen gelederen. Doordat men b.v. van A.R. zijde in de achter ons liggende jaren het regeringskasteel niet mede bemande en dus in een bepaalde afzonderingspositie verkeerde, kon de progressie in de sociale ideeën-verwantschap, die ook binnen deze kring aanwezig is, onvoldoende tot haar recht komen. Dit alles kan nu gaan veranderen. De „progressieve“ anti-revolutionairen krijgen thans ook hun kans om hun bijdragen te leveren. Aan het Socialisme kan dit alleen maar welkom zijn. Mits zij de leiding in deze stevig in handen kan houden en daarvoor zorgt zij dan ook, is elke geboden steun welkom. Het weet te wachten. Ondertussen beseft men aan Protestants Christelijke zijde onvoldoende de gevaren die in deze positie besloten liggen. Waar de secularisatie van het leven toeneemt en steeds wijder om zich heen grijpt, daar vervagen de grenzen. Het eigene van het Christelijk gemeenschapsidealisme en van het Christelijk leven verliest steeds meer aan betekenis en gaat uit het levensbeeld verdwijnen. De rode vloed wast, al vertoont hij aan de oppervlakte, dank zij inwerking en medewerking der anderen, nog een „couleur de rose“. Geleidelijk en stelselmatig ondergraven door de infiltratie met socialistische ideeën, staan de dijken op bezwijken.

P. GROEN.

## GRONINGER Brieven

Amice frater,

Ik zei, dat de mensen van onze tijd, ook de grote meerderheid der christen-gelovigen, bang zijn voor de kerk; dat is de kerk, die nog getrouw mag zijn aan haar enige en wezenlijke taak: de zuivere gehoorzame verkondiging van het Woord des Heren. En hoe klein is die kerk en hoe spaarsamenlijk gevonden in de wereld van deze dag.

Nu is dit een merkwaardig ding. Want alles in onze tijd spreekt van macht. Men droomt er van des nachts en streeft er naar des daags. Op macht is men belust en dies wil men een groot getal door eenheid allerwege.

De staat wordt machtig, en heeft machtige wapenen. En daar zijn machtige organisaties met machtige leiders. Zie eens, zonder macht begint en bereikt men niets. Wij moeten macht hebben om niet te vrez. Maar het machteloze, dat kunnen wij gerust verwaarlozen.

Maar waarom is men dan zo bang voor de kerk des Heren en haar verkondiging van het Woord Gods, gehoorzaam en getrouw?

Daar is immers geen machtelozer organisatie dan zij?

Zij is verdwijnend klein, heeft geen ander wapen dan het Woord Gods en dat Woord loopt men allerwege zo maar onder de voet en wie doet dan wat? Het communisme — ja dat is een macht om te vrez en laat ons zorgen voor een even groot aantal geweldige wapens. Maar die getrouwe kerk?

Zijn wij er nog, wordt het ons te lastig onder haar vermaan en tucht, een klein briefje met enkele woorden, en wij zijn van haar af, en kunnen voorts in allerlei soort kerk terecht.

Kloppen de ambtsdragers aan onze deur, wij geven niet thuis.

En verder? Niets. Wij zijn vrij en kunnen in de wereld van vandaag overal des te betere plaats bekomen.

Wat zich nog met de naam van kerk bedekt rekent met die mentaliteit. De Roomse kerk aluit vriendschap met humanist en socialist, want die zijn machtig.

Het Ned. Herv. kerkgenootschap heeft machtige synoden en vele raden en geleerde theologen. Zij schikt zich naar de wereld en de buitenkerkelijke wereld moet haar toch redelijk achten.

Voorts is er de oecumenische actie, die alle kerken tot een eenheid maken zal en zij heeft naar de moderne smaak haar wereldconferenties, geleerde rapporteurs en weidse rapporten.

En de grote kerkleiders reizen de wereld rond en hebben, evenals de wereldpolitici en wereldgeleerden aangename en niet al te kostbare vacaties; op kosten van 't gemeen.

Zou de wereld, als de kerk geen kerk meer is, haar nog haten? Zou zij haar niet zoeken? Zij behoeft immers niets los te laten van al haar schoon cultuurgod? Dit alles is te verstaan.

Maar minder gemakkelijk wordt zulks, als wij komen tot wat men dan geliefte te noemen de gereformeerde „gezindte“ of het „calvinisme“.

Daar is nu juist heel in het bijzonder vrees voor de kerk.

Men doet er net andersom als elders het geval is. Men schuift de kerk al maar achteruit, zo zelfs, dat de zichtbare kerk althans voor de zes dagen der week, onzichtbaar, of wil men, onvoelbaar wordt.

Zeker, men eert haar synoden, die al deftiger ge-laat vertonen.

Maar het werk der kerk wordt beperkt tot de Zondag.

Dan weet men nog iets van de belijdenis. Haar belijdenis.

Maar voor de week is er het „Koninkrijk Gods“, en dat is heel wat anders. Men zoekt dit, vooral strevende naar het eigen recht.

En wat het Woord Gods daár, op het brede gebied van het leven, van ons in ons belijden en leven vraagt, dat zullen de christelijke organisaties wel uitmaken. Voor elk „terrein“ een eigen belijden. Voor de arbeid en voor de „cultuur“, dat is de pret en de sport. Wij zetten voor alles, wat ons smaakt, het bijvoeglijk naamwoord Christelijk. Net als ik las van een „Christelijke activiteit“ inzake die cultuur; en het program begon dan met goochelen en eindigde met toneelspel. Ja, zeide de leider: alles wat adem heeft love de Heer.

Alleen op de Zondag, neen, dan gaan wij naar de kerk. Natuurlijk. Als die kerk ons in haar prediking dan maar aangenaam bezig houdt en ons sticht. Voor al die Zondag, die „heiligen“ wij, en is dan het christendom niet helemaal klaar met het leven? Het leven van de dag, waarmee de kerk zich niet bemoeit, en het leven voor de toekomst, het hiernamaals?

De politieke en sociale machthebbers roepen, als het moet, de dienaren des Woords wel in conferentie bijeen en vertellen hun wat zij te doen hebben. Tot steun dan van organisaties en haar werk wel te verstaan. En zij tonen „begrip“ te hebben ook.

Men kan zo met verschillende kerken wel terecht want is er niet de pluriformiteit? En zo vormen wij eenheden, die macht kunnen oefenen, en sterk worden vooral tegen het communisme.

En de leiders der kerken verstaan, wat de wereld aan federalisatie en sociale werkzaamheid nodig heeft. Willen zij wat zagen, laten zij het goed doen. Willen zij zwijgen nog te beter. Men kan het buiten de kerk wel af.

Daar is toch nog wel wat meer dan de kerk. Er is toch ook het „Koninkrijk“?

Maar wat men niet moet hebben is het binden der consciëntie aan de volle eis van het Woord. Daar is men bang voor. Dat zien wij nu rondom ons heen.

En wat mij nu vooral treft is, dat er nog in de nu weer vrijgemaakte kerk des Heren zijn, die dit alles wel niet helemaal mooi vinden, maar toch ook op hun wijze bang zijn voor de kerk en de zuivere verkondiging van het Woord Gods, dat heel ons leven, ook dat van de dag, toch raakt.

Want als zij gaarne vasthouden, wat zij goed gezien behoorden te verlaten, dan vinden zij zulke verkondiging, die de dingen bij hun eigen naam noemt, lastig.

Zij willen dan niet horen van de ware en de valse kerk.

Want zie, overal zijn gelovigen en de gelovige bepaalt dus waar de kerk is. Hoezeer de geschiedenis der kerk ons leert, hoever ook 'n kind des Heren kan afdwalen.

Zij protesteren, als zij horen zeggen, dat de ware kerk des Heren met haar getrouwe Woordverkondiging in het centrum van het leven staat. Waar zij ondanks alle machten der wereld blijft staan tot het laatst der dagen. Want zal de mensheid niet naar het Woord Gods geoordeeld worden?

Het is alles ietwat vreemd, maar het behoort ons niet te verwonderen. Zou de kerk des Heren niet in een tijd, als wij nu beleven, een zware strijd hebben te strijden ook tegen de onwil menigmaal van haar eigen kinderen?

De moeilijkheden, die wij in ons leven kennen, mogen ons daarom niet ter neer slaan. Veeleer behoren wij moedig de strijd voort te zetten en bidden en werken, of het God moge behagen. Zijn kerk in het midden van ons volk te laten leven en strijden. Want Hij zou haar ook uit ons volk kunnen wegnemen.

Dat de synoden der gebonden kerken hieraan niet denken blijkt uit alles. Daar zegt men nu: laten wij het ons niet meer druk maken over die vrijgemaakte kerken. Wat betekenen zij? Heeft U misschien ooit zo'n armzalig gezelschapje gezien?

Zouden wij, om met een harer grote mannen te spreken, daar jaloers op zijn?

Men zegt voorts: die vrijmaking deed ons immers weinig kwaad. Nu ja een barstje, maar wat deert het ons?

Men is sterk en rijk. Zie maar eens naar die grootse Vrije Universiteit, die groeit, naarmate zij minder waarlijk recht heeft christelijke universiteit te heten. Wie kan daar niet terecht?

Zo steekt men de handen uit naar alle kant en vergeet wat men aandurfde. Ja, het bleek nu weer, dat men, schaamtelozer dan ooit, het liegen durft te heten, als er wordt gezegd, dat men van zijn bindingen niets losliet, ook niet de veronderstelde wedergeboorte. Wat zullen wij van dit alles zeggen?

Mogen wij klagen of wanhopen? Voorzeker, neen.

Want da zover met schap kon

Toch kan laat ons ze wij bidden den gelast wereld en

Als iema laat hij da als hij wa wezen,

Met har

Na twee Nederland

Wie lan de ontwik mocratie" geschiedde geschonden machtstri den hebben deel beheer

En wat

Vanwege

een regeri

personen

parlem

een vraag

met de c

„parlemen

wat waren

er de vee

fracties he

kabinetsfo

Het Alg

over, dat i

aanduiden,

met klem

Op een

kabinet wi

geplaatst,

het depart

stek gewi

er met na

punt ligt

ken, de ar

schrijft o

kunnen be

partij van

kabinetten

aangenaan

Schouten

Zijlstra st

volgen, w

vonden. N

waar te n

de laatste

makkelijk

Het is

van Prof.

mische be

maken! M

P.v.d.A.-m

protestant

„De geleic

tijen erns

maatregel

Universite

van“ (pag

„Het Vrije

kabinet, e

ten „me t

m i s c h

aanvaard.

trent wiet

noemt dat

dergelijke

Wat onse

of dit kal

leven zal

levensvoor

constitutic

kabinet zi

op het g

van het v

levensvraa

In verba

feitelijk o

lementair

waren, hu

Handelsbl

Kort

demisch

mers ove

proefsch

karakter

ring in c

er vrees voor  
het geval is.  
t, zo zelfs, dat  
gen der week,  
ordt.  
al deftiger ge-  
eperkt tot de  
denis. Haar

rijk Gods", en  
ooral streven

brede gebied  
leven vraagt,  
wel uitmaken,  
oor de arbeid  
de sport. Wij  
het bijvoeglijk  
an een „Chris-  
het het program  
met toneelspe-  
love de Heer.  
n wij naar de  
naar prediking  
a sticht. Voor-  
dan het chris-  
ten? Het leven  
et bemoeit, en  
maals?

oeppen, als het  
onferentie bij-  
ben. Tot steun  
l te verstaan.

n wel terecht  
zo vormen wij  
sterk worden

vat de wereld  
d nodig heeft.  
doen. Willen  
uiten de kerk

de kerk. Er is

et binden der  
oord. Daar is  
ons heen.

nog in de nu  
die dit alles  
ook op hun  
re verkondi-  
ns leven, ook

zij goed ge-  
zij zulke ver-  
naam noemt,

e en de valse

gelovige be-  
geschiedenis  
es Heren kan

dat de ware  
oordverkondi-  
Waar zij on-  
staan tot het  
niet naar het

t behoef ons  
Heren niet in  
strijd hebben  
aal van haar

kennen, mo-  
leer behoren  
idden en wer-  
k in het mid-  
den. Want Hij  
emen.

hieraan niet  
nu; laten wij  
vrijgemaakte  
misschien ooit

e mannen te

ons immers  
wat deert het

ur die grootse  
e zij minder  
teit te heten.

kant en ver-  
nu weer, dat  
durft te be-  
zijn bindingen  
edergeboorte.

erzeker neen.

Want dan lezen wij maar de Schrift. Het is nog niet  
zover met ons als wat de apostel Paulus met blijd-  
schap kon verdragen. Hoezeer het kan komen.

Toch kan reeds gezegd: wij worden gescholden. Ja,  
laat ons zegenen. Wij worden vervolgd. Ook dit. Laten  
wij bidden om de kracht, om te verdragen. Wij wor-  
den gelasterd, wij zijn geworden tot uitvaagsel der  
wereld en aller afschriepel als tot nu toe.

Als iemand nog vraagt waar de kerk des Heren is,  
laat hij dan daarop zien, en weten waar hij moet zijn  
als hij waarlijk de Koning der kerk gehoorzaam wil  
wezen.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegenegen  
MARNIX.

## PERSSCHOUW

NA DE KABINETSCRISIS.

Na twee maanden martelende kabinetscrisis heeft  
Nederland weer een ministerie.

Wie land en volk liefheeft, heeft met grote zorg  
de ontwikkeling der dingen gade geslagen. De „de-  
mocratie" werd immers door wat in en om deze crisis  
geschiedde op een zware proef gesteld. En zij is er  
geschonden uit te voorschijn gekomen! Onderlinge  
machtsstrijd der partijen en persoonlijke gevoelighe-  
den hebben de ontwikkeling der dingen voor een groot  
deel beheerst.

En wat hebben we nu?

Vanwege de vage richtlijnen, welke Dr Drees als  
een regeringsprogram heeft opgesteld en de keus der  
personen noemt „Trouw" dit kabinet een extra-  
parlementair kabinet. Dr Drees beantwoordde  
een vraag omtrent de signatuur van zijn ministerie  
met de ontwijkende opmerking, dat de begrippen  
„parlementair" en „extra-parlementair" kabinet wel  
wat waren uitgehold in de laatste tijd en hij voegde  
er de veelbetekenende woorden aan toe: „Sommige  
fracties hebben zich inderdaad erg intensief met deze  
kabinetformatie bezig gehouden".

Het Algemeen Handelsblad uit zijn verbazing er  
over, dat men dit kabinet als extra-parlementair durft  
aanduiden. En ook de Nieuwe Rott. Courant betwist  
met klem het extra-parlementaire karakter ervan.

Op een van de belangrijkste posten van het nieuwe  
kabinet werd de jonge antirevolutionair Prof. Zijlstra  
geplaatst. Prof. Duynstee noemde in De Maasbode  
het departement voor economische zaken „het bij uit-  
stek gewichtige departement". En de Telegraaf wijst  
er met nadruk op, dat in het kabinet „het zwaarte-  
punt ligt op de nieuwe minister van Economische Za-  
ken, de antirevolutionair prof. Zijlstra". En dat blad  
schrijft omtrent deze departementsbezetting: „Wij  
kunnen begrijpen, dat men, na de kritiek, die de oude  
partij van Colijn op de achtereenvolgende na-oorlogse  
kabinetten heeft uitgeoefend, het in zekere kringen  
aangenaam vindt, dat het juist iemand van den huize  
Schouten is, die de kernportefeuille beheert. Prof.  
Zijlstra staat voor de moeilijke taak een man op te  
volgen, wiens beleid algemene waardering heeft ge-  
vonden. Nog meer: hij staat voor de taak datgene  
waar te maken, wat de heer Schouten aan kritiek in  
de laatste jaren te berde heeft gebracht. Het lijkt niet  
makkelijk".

Het is evenwel zeer de vraag of het de bedoeling  
van Prof. Zijlstra is Schoutens kritiek op het econo-  
mische beleid der voorafgaande ministeries waar te  
maken! Mr Dr A. A. van Rhijn, de bekende christen-  
P.v.d.A.-man, schreef in zijn brochure: „Waarom als  
protestants-christen lid van de partij van de arbeid?":  
„De geleide economie ontmoet in de christelijke par-  
tijen ernstig verzet en wordt ten hoogste als nood-  
maatregel aanvaard. Maar de hoogleraar aan de Vrije  
Universiteit, Zijlstra, is er een krachtig voorstander  
van" (pag. 29). En het hoofdorgaan van de P.v.d.A.,  
„Het Vrije Volk" betoogt, dat de grondslag van het  
kabinet, en de bezetting van de voornaamste kabinet-  
ten „met name in de sociaalecono-  
mische sfeer" met vertrouwen kan worden  
aanvaard. Onder de nieuw opgetreden ministers, om-  
trent wier beleid men niet in het onzekere verkeert  
noemt dat blad ook die van economische zaken. Een  
dergelijke lof is uitermate bedenkelijk!

Wat ons thans vooral moet bezig houden is de vraag  
of dit kabinet er een is, dat in oorsprong en arbeid  
leven zal naar de normen, welke eerbiediging een  
levensvoorwaarde is voor een ware democratische,  
constitutionele monarchie. Of, anders gezegd: zal dit  
kabinet zich laten leiden door de Schriftuurlijke visie  
op het gezag van de Overheid en de vrijheden  
van het volk? Dat is boven alle andere kwesties de  
levensvraag voor de toekomst van ons volk.

In verband met het feit, dat de vier grote partijen  
feitelijk onmachtig zijn gebleken om een gezond, par-  
lementair kabinet te formeren en tegelijk niet bereid  
waren, hun onmacht in deze te erkennen, schreef het  
Handelsblad (28 Aug.) o.a. het volgende:

Kort vóór de kamerverkiezingen verscheen een aca-  
demisch proefschrift van de hand van mr G. J. Lam-  
mers over: „De Kroon en de Kabinetformatie". In dit  
proefschrift ging schr. terecht uit van het dualistische  
karakter van onze grondwet, in die zin, dat de Rege-  
ring in ons constitutioneel recht niet is een verlegstuk

van de Staten-Generaal en de Staten-Generaal of een  
deel daarvan niet zijn de gebonden aan de regering,  
maar dat beiden — Regering en Staten-Generaal —  
zelfstandige organen zijn, dragend elk zijn eigen ver-  
antwoordelijkheid. Dat is ook naar onze mening be-  
slissend voor het rechtskarakter van het overleg, dat  
een door de Koningin aangewezen formateur desge-  
wenst (want van een verplichting is hier geen sprake)  
met de kamerfracties of haar voorzitters voert. Gaat  
dit overleg echter zóver, dat, zoals mr Lammers het  
uitdrukt, praktisch het program van de formateur door  
de partijen wordt gedictieerd en hem de ministers wor-  
den opgedrongen, dan is er sprake van een monistisch  
systeem, waarbij zowel de zelfstandigheid der Regering  
als die van de Volksvertegenwoordiging teleor gaan.

De gedachten, in dit proefschrift geuit, vonden van  
alle kanten weerklank. De (in dit geval verkeerde)  
praktijk schijnt echter sterker te zijn dan de (juiste)  
leer. Bij deze kabinetformatie is precies gebeurd wat  
hier werd afgekeurd. Zelfs mr Donker, die nog altijd  
volhoudt, dat hij een poging heeft gedaan een „extra-  
parlementair kabinet" te vormen, is praktisch op de-  
zelfde weg voortgegaan. Het is de vloek van de boze  
daad, dat een schromelijke verwarring, een toespitsing  
van de tegenstellingen en een eindeloos lijkende crisis  
daarvan het gevolg zijn. Wie heeft nog de illusie, dat  
een kabinet, dat misschien eindelijk toch wel eens uit  
dit gemodder naar boven komt, nog het krachtige ka-  
binet kan worden, dat wij zozeer behoeven?

Het roer worde eindelijk gewend in de richting, wel-  
ke wij gisteren aangaven: Het verlenen van de op-  
dracht aan een figuur, die geacht kan worden te staan  
buiten de wrijvingen, welke tussen de fracties zijn ont-  
staan, die meer waarde hecht aan een homogene ploeg,  
welke in staat is een duidelijk program op te stellen  
en die meer let op de personen en hun capaciteiten dan  
op de wiskundig uitgebalanceerde verhouding hunner  
politieke kleur.

En die zelf, als formateur, de leiding in handen  
houdt en de verantwoordelijkheid voor zijn formatie  
niet deelt met hen, die daarvoor tenslotte geen ver-  
antwoordelijkheid dragen.

Zeer belangwekkend is wat Prof. Gerretson in de  
Telegraaf van 30 Aug. over de kabinetscrisis opmerkt.  
Hij stelt deze vraag:

Beseft men niet welk een verderfelijke indruk de  
lamentabele historie der laatste weken op de Natie  
heeft gemaakt? Gevoelt men niet, dat men op deze  
wijze de eerbied van het Volk voor het parlementaire  
stelsel aantast en daarmee de diepste grondslag aller  
constitutionele instellingen ondergraaft?

Naar de overtuiging van Prof. G. bestond de moei-  
lijkheid bij de kabinetformatie vooral hierin, dat de  
P.v.d.A., voor de aan een Antirevolutionair (Prof.  
Zijlstra) toevertrouwde portefeuille van Economische  
zaken aan de K.V.P. een compensatie moest geven.  
Maar de P.v.d.A. wilde dat alleen zó doen, dat zij de  
financieel-economisch-sociale sector van het kabinet  
bléef beheersen. En dat wilde de K.V.P. niet! Een  
van de twee grote partijen moest in dezen, zou er een  
kabinet tot stand komen, voor de ander bukken: „en  
het resultaat van het beraad van de heren Drees en  
Beel kan dus, als het slaagt — en het is geslaagd,  
C. V. — slechts een camoufleren zijn van de werke-  
lijke uitslag van de machtsstrijd, een doekje om het  
gezicht van de bukkende partij te redden."

Na deze opmerking gelanceerd te hebben gaat Prof.  
Gerretson als volgt verder:

Wij geloven dat het camoufleren van de splijting  
van het Blok niet is in 's lands waarachtig belang. Het  
betreft hier een conflict, dat moet worden uitgevochten.  
De kern van het conflict blijft, dat de P.v.d.A. de vijf  
portefeuilles en de meerderheid in de Economische Raad,  
waarmede zij de Stille Revolutie van onze vrije samen-  
leving voltooid en de stembus beheersen kan, tot elke  
prijs wil behouden. Zij beweert op het behoud van haar  
machtspositie recht te hebben, omdat zij „de verkie-  
zing gewonnen heeft" en dus „het volk achter zich  
heeft".

Het is nuttig, goed duidelijk te maken, dat deze  
pretentie hoegenaamd geen grond heeft. Reeds ettelijke  
weken geleden heeft prof. Duynstee de zeer oordeel-  
kundige opmerking gemaakt, dat de zetelwinst van de  
P.v.d.A. generlei staatsrechtelijke betekenis heeft en dus  
bij de kabinetformatie van geen betekenis kan zijn.

En dan geeft Prof. Gerretson de volgende belang-  
wekkende beschouwing omtrent wat zich thans in ons  
Vaderland afspeelt:

De Koning kan, volgens de Grondwet, slechts rege-  
ren in gemeen overleg met de Staten-Generaal: Hij  
heeft dus, om geld te krijgen en wetten te maken, al-  
toos voor zijn Regering een meerderheid in beide Ka-  
mers nodig. Dat was reeds zo, al meent men vaak an-  
ders, in de tijd der z.g. Koninklijke Kabinetten. Om zulk  
een meerderheid te vinden heeft b.v. Koning Willem I  
in de grote crisis van 1829 bij de reorganisatie van zijn  
kabinet niet minder moeten passen en meten, dan een  
moderne formateur. De vorming van politieke partijen  
heeft 's Konings werk echter aanzienlijk verlicht. Hij  
heeft nu slechts uit te zien, niet naar wat de grootste  
partij is, noch naar de partij, die bij de verkiezingen  
de grootste winst heeft behaald: dat kan hem siberisch  
koud laten — maar naar de partij of de combinatie  
van partijen, die een voldoende homogene meerderheid  
vormt ter ondersteuning van zijn regering. De P.v.d.A.  
echter is een minderheid. Zij kan, zelfstandig, de Ko-  
ning de nodige meerderheid niet leveren. En zij zou  
dat ook niet kunnen, wanneer zij ook een driemaal  
grotere winst bij de stembus had behaald. De stembus-  
uitslag geeft haar dus geen enkel recht om met de  
hand op de vijf belangrijkste portefeuilles, de baas te  
blijven spelen in het regeringskasteel.

Het is volkomen juist, zoals van de zijde van de  
K.V.P. onlangs is opgemerkt, dat de P.v.d.A. alleen  
kan regeren met behulp van de K.V.P. of andere par-  
tijen. Maar aangezien er thans geen andere partijen  
zijn met welke zij een meerderheid zou willen of kun-  
nen vormen, is het noodzakelijk, dat zij, als zij regeren  
wil, daartoe de redelijke prijs betaalt aan de K.V.P.,  
van welke zij afhankelijk is.

Men praat veel over de schuld aan de mislukking der  
formatie en het is gemakkelijk om die elkaar toe te  
dichten. Maar de vraag waar het om gaat is niet, welke  
daad de partij heeft gesteld, die de formatie heeft doen  
mislukken, maar of deze daad is gedaan uit zuiver  
partijbelang, dan wel of zij uit het oogpunt van 's lands  
belang gerechtvaardigd is.

En uit dit oogpunt beschouwd, moet het laten mis-  
lukken door de K.V.P. van de formatie worden goed-  
gekeurd. De K.V.P. heeft hier in 's lands belang ge-  
handeld. Want het is niet in 's lands belang, dat welke  
ook der regeringspartijen, en zeker niet de machtige  
K.V.P., uitgesloten blijft van de financieel-economisch-  
sociale sector, die nu eenmaal de donjon, de hoofdtoeren,  
van het regeringskasteel is.

Het uitsluitend bezit dezer portefeuilles betekent  
practisch de beheersing van onze binnenlandse politiek,  
en deze komt aan een minderheidspartij als de P.v.d.A.,  
niet toe; de pretentie dezer minderheid om deze portefe-  
uilles permanent te beheersen is een onduidelbare revolu-  
tionaire machtsaspiratie, die in een parlementaire mo-  
narchie als de onze niet kan worden geduld. Deze usur-  
patie moet gebroken worden. Liefst vandaag. Anders  
morgen. Wij mogen niet onder democratische anders  
bukken voor een minderheidstyrannie. Maar of de  
K.V.P. tot standhouden tegen de P.v.d.A. voldoende  
karakter bezit, is twijfelachtig.

Prof. Gerretsons conclusie is deze:

Een Zakenkabinet ware, ter afwending van deze ge-  
varen, een uitkomst geweest. De Koning zou, de tra-  
ditie van zijn huis en art. 79 van de Grondwet betrach-  
tend, zijn in de partijstrijd verdeeld volk tot zijn nationa-  
le plicht kunnen terugroepen. Dit schijnt niet te ge-  
schieden: en daarom ligt op de nieuwe mannen een  
dubbel zware verantwoordelijkheid hun taak te hebben  
aanvaard.

Het wordt hoog tijd dat de christelijke partijen  
bloedige ernst gaan maken met het woord van Groen,  
dat men zich in Nederland met alle macht moet ver-  
zetten tegen het streven de Volksvertegenwoordiging  
te doen onttaarden, door haar in plaats van als VOLKS-  
ORGAAN te beschouwen als LEGISLATIEF COL-  
LEGE, ja zelfs als REGERINGSINSTRUMENT.

C. V.

### DE ROTTERDAMSE SYNODE.

Nu de generale synode van de gebonden kerken bijeen  
is en ook over een „hereniging" zal spreken, is het mis-  
schien goed een paar belangrijke gegevens ter beoordeling  
van de situatie in herinnering te brengen. Eerst een ver-  
klaring welke Dr R. E. Sluiter, Em. pred. van de Chr.  
Geref. Kerk d.d. 17 October 1945 schriftelijk aan Dr A.  
P. Lanting, Em. pred. v. d. Geref. Kerken afgaf. Deze  
verklaring luidde als volgt:

Ongeveer drie á vier jaren geleden heeft Dr H. H.  
Kuyper tot mij gezegd bij een samenkomst ten zijnen  
huize in Den Haag: Als de Chr. Gereformeerden met  
ons, Gereformeerden, verenigen willen, dan behoef  
1905 geen struikelblok te zijn, want dan nemen wij dat  
direct terug, aangezien wij daar helemaal geen belang  
meer bij hebben. Prof. Groshede, daarbij tegenwoordig,  
heeft dit toen mede bevestigd.

w. g. Dr R. E. SLUITER,  
Em. Pred. Chr. Geref. Kerk.

En het andere is een uitspraak van Dr J. Hoek van  
Den Haag, vele malen lid van het Moderamen ener Ge-  
nerale Synode, thans voorzitter van de commissie welke  
ook over de „hereniging" heeft te handelen. Deze schreef  
26 Febr. 1950 in zijn Kerkblad onder de titel: „Specifiek  
Gereformeerd":

Het is bekend, dat het bij den jongsten kerkstrijd,  
die helaas tot scheuring leidde, ook ging over de vraag,  
of de sacramenten alleen Gods beloften verzegelen, dan  
wel ook de inwendige genade. Aan onze Kerken en  
haar Synode werd dit laatste betwist. In vele bezwaar-  
schriften werd geponeerd dat de sacramenten — en  
dus ook de Doop, waarover het voornamelijk ging —  
slechts (!!!) bezegeling waren van de belofte des Hee-  
ren. Volgens de bezwaarden mocht niet gezegd worden  
dat ook inwendige genade innerlijk verzegeld werd. Ook  
nu nog wordt dit door zeer velen in den kring der ker-  
ken onderhoudende art. 31 ontkend.

Naar onze vaste overtuiging is deze opvatting in  
strijd met Schrift en belijdenis.

Onze Synodes hebben haar daarom moeten afwijzen.

Dit woord is duidelijk. Volgens een man, die het beter  
dan iemand anders weten kan, is de leer, dat de sacra-  
menten „inwendige genade" verzegelen kernde.

We zullen er nauwkeurig acht op moeten geven of de  
Rotterdamse synode leze leer uitdrukkelijk loslaat of  
blijft handhaven.

C. V.

### Voorlopige Agenda Generale Synode

Dit Agendum vermeldt, dat D.V. Maandag 13 October,  
's avonds 8 uur, een dienst des Woords en der gebeden zal  
worden gehouden, waarin hoopt voor te gaan Dr G. Visé  
van Kampen, praeses van de laatstgehouden Generale  
Synode; na afloop begroetingsamenkomst.

Enkele punten van dit Agendum:

Benaming van Hoogleraren in de bestaande vacatures,  
na voordracht der deputaten-curatoren (Reglement Theol.  
Hogeschool art. 6).